

Z VĚZENÍ ZNÍ PÍSEŇ O PONÍŽENÉM A VZKŘÍŠENÉM

Původ materiálu

Halamová Markéta

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

– dopis Filipským je napsán apoštolem Pavlem z *vězení* (nejspíš z Efezu) do *sboru ve Filipis*. Ve Filipis vznikl sbor během 2. misijní cesty, zřejmě během několika dní (viz Sk 16). Přesto sbor byl Pavlovou radostí, vnitřně roste a žije z evangelia, Pavel s ním udržuje kontakt, děkuje za víru jeho členů.

– v žádném jiném dopise neprojevuje takovou radost za sbor. Dá se říci, že navzdory těžkým okolnostem (*věznění*) je *radost tématem* celého dopisu: Pavel s radostí děkuje a prosí za sbor (1,4), před mučednickou smrtí dává přednost životu kvůli radosti víry jiných (1,25), vyznává, že bratři a sestry ve Filipis jsou jeho radostí (Fp 4,1), raduje se z jejich zájmu a daru (4,10), k radosti vybízí (4,4).

– avšak i tady apoštol mluví o tom, že je stále třeba v poznání a následování Krista růst, je stále třeba se vzájemně napomínat (viz úvod k písni a následný oddíl), *cíl je stále před námi* (Fp 3,12nn). Nikdy si žádný sbor nemůže pochvalovat svoji situaci, svoje spasení máme uvádět ve skutek „s bázní a třesením“ (Fp 2,12).

- píseň *O poníženém a vzkříšeném* (Fp 2,6-11) je *středem celého dopisu*. Je to jedno ze starých křesťanských vyznání víry, jádro křesťanství, které se po sborech tradovalo. Pavel je převzal, učinil středem dopisu a zarámoval je do výzvy k životu z víry (před písni-vyznáním je výzva k jednomyslnosti, pokoře, tu zdůvodňuje příkladem Krista právě touto písni, jeho směřováním „shora dolů“, nato navazuje opět výzvou k poslušnosti, životu z víry). Toto vyznání se užívalo jako liturgie, známý text, který vyjadřoval jádro křesťanské zvěsti, mohl se společně recitovat, zpívat... Na konec (po vyznání, že Ježíš dostal jméno nad každé jméno a že před ním má každé koleno pokleknout) *shromáždění pokleklo* – vyjadřovalo tím, koho mají za svého Pána (kdo je uchopil a v nich působí) a že chtějí takového Pána následovat. Píseň se tak stává životem, praxí víry.

– píseň vystihuje *význam Ježíšovy osoby*. Děje se tak *dvěma pohyby*:

- první shora dolů – *Kristovo ponížení* – jeho celý život, od narození po smrt na kříži – v.6-8.
- to vše vytváří jednotný tah shora dolů, „sešup“ od božského postu až k smrti zločince (a to

ještě ve dvou stupních: 1. stal se člověkem a vzal na sebe *podobu služebníka, otroka* a 2. dokonce postoupil v poslušnosti *smrt na kříži*). *Smrt na kříži* je smrt nejen velmi bolestivá, ale i velmi ponižující (pro židy je dokonce známkou zavržení od Boha).

– druhý pohyb je *povýšení* nade vše – v 9.-11., které přichází jako Boží odpověď na jeho poslušnost, odpověď na jeho nejhlubší ponížení až na samotné dno. Ježíši je dáno *jméno nad každé jméno, tj. Pán*. Bezmocnému je dána moc. Před ním jednou pokleknou všichni – *na nebi, na zemi, i pod zemí*: jedná se o starověké trojposchodové vnímání skutečnosti, kde lidé žijí na zemi a jejich život ovlivňují síly shora i zespoda (andělé i démoni). Ti všichni, spolu s lidmi, jednou budou muset pokleknout před mocí sebevydání, oběti.

- Tento Kristův pohyb shora dolů, z božské svobody do lidské podmíněnosti *napravuje Adam?* v *pád*, kdy Adam sáhne po božství, usurpuje je pro sebe, sápe se nahoru (situace celého lidstva). Učí již nyní úplně jinak uchopit svůj život: to, co se jeví jako porážka (dát přednost druhému, nebo se ocitnout ve vězení), to se smí stávat vítězstvím. Tento pohyb dolů mají křesťané následovat již nyní (důležité je, že se to děje „v poslušnosti“, tedy *vlastního rozhodnutí*): ne drát se někam nahoru, ale být svobodným od sebe (od svých nároků, práv). Ježíš „vyprázdnil sám sebe“ – 2,7, zřekl se sám sebe – to je podstata oběti (Jan Heller: život je možný jen za cenu oběti). Jako oběť chápe svůj život i apoštol Pavel (Fp 2,17). K službě také viz Jan 13. kap. – Ježíš se sklání a myje nohy učedníkům, přijímá úlohu služebníka – otroka.

– pokora tedy není jednotlivý čin, ale směřování celé osobnosti, „*tah*“.

– ačkoli je důležitá poslušnost (oběť jako vědomý čin), přece *spása (víra) je dar*, který jen uvádíme ve skutek: Je to *Bůh, který přesobí, že chcete i to, co se mu líbí* (Fp 2,12,16). Proto smí být epištola (a celé křesťanství) prodchnuta hlubokou radostí – nejde o nic mravokárného a pochmurného, sebedestruktivního a nepřátelského života.

2. úskalí textu:

Mluvit o poslušnosti a oběti je dnes nesnadné, přesto se tomu nesmíme vyhnout. Na jedné straně je tu nebezpečí chápat poslušnost a oběť ne v pravém pozitivním významu, ale sebedestruktivně (ředitelka vesniček SOS řkala, že pokud zájemkyně o práci v těchto zařízeních zdůvodňují svoje rozhodnutí v nich sloužit tím, že se chtějí obětovat, pak že je posílají rovnou zpátky). Také poslušnost bývala někdy chápána jako pasivní podřízenost rozkazům zvenčí (rodiče, společnost – společenství), kdy poslušností bývala snímána

odpovědnost. Na druhé straně pod vlivem různých psychologizací se dnes problematizuje poslušnost a oběť jako taková (zdůrazňuje se já, ego, jeho potřeba, jeho seberealizace – rozpínání všemi směry...). – Na Kristově příběhu smíme vidět, že poslušnost není pasivní plnění příkazů, ale vědomé, osobní rozhodování (apoštol pak přece také píše: „...jako jste byli vždycky poslušní – nikoli jen v mé přítomnosti, ale nyní mnohem více v mé nepřítomnosti...“). To se dá dětem vysvětlit tak, že přece něco považují za správné – nejen, když jsou u toho rodiče, učitel (autorita), ale právě tehdy, když autorita přítomná není. Stejně tak i oběť není žádná gesto, maminky to dobře znají, když se musí vzdát kvůli dětem svého pohodlí, když se samozřejmě pečují o malé děti ve dne v noci. Nepřežily by děti bez této péče!

3. metodické pokyny:

Obrázek můžete použít nejdříve při výkladu. Děti si mohou text chvalozpěvu z bible přečíst. Vy jim potom můžete obrázek ukázat a ptát se, co je na obrázku zvláštní (vyznání o vítězství za mříží); zda si myslí, že je Pavel venku a říká to někomu do vězení, nebo je uvnitř a říká to ostatním z vězení; jak by na ně působilo první, jak druhé. Po výkladu si můžete společně vzpomínat na svědky víry, kteří jako Pavel sdíleli s Ježíšem také utrpení – mohou to být příklady biblické (Štěpán...), historické (M.J.Hus...) nebo soudobé. Můžete k tomu využít např. knížku L.Rejchrt „Taková dlouhá cesta“, seriál v minulých ročnících Bratrstva nebo časopis „Hlas mučedníků“, který vydává nakladatelství Stefanos.

4. pomůcky

Obrázek klečící postavy, obrázek slavné osoby (sportovec-politik), kterou uctívají lidé-zástupy, obrázek ze soutěže Superstar.

Nebo zkuste dát dětem drát, vysvětlíte jim, že v životě to jde někdy „nahoru“ a někdy „dolů“ a dejte jim za úkol, aby zohýbáním drátu naznačily svoji životní křivku. Kdy to šlo nahoru? A kdy dolů? A proč? Zkuste jim vysvětlit, že hodnocení se může různit: někdy to, co považujeme automaticky za vzestup je vlastně sestup nebo i pád – a obráceně: co lidé považují za sestup, to může být velmi důležité období života.

5. motivační uvedení do příběhu:

Otázka pro mladší a střední školní věk:

Koho si ve třídě nejvíc vážíte? Toho, kdo je silný, kdo chce být vždycky první a kdo musí vždycky vyhrávat? Anebo ... kdo umí být dobrý, věrný kamarád, kdo pomůže?

Otázka pro starší školní věk:

Theofil: Vyprávěl jsi, Lukáši, že apoštolé snášeli věznění docela statečně, dokonce jsi jednou vyprávěl, jak zpívali nějakou píseň a vězňům spadla pouta. Můžeš mi o tom něco říci – co to mohlo být za píseň?

6. osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova pro **mladší** školní věk:

- I. Pavel je ve vězení, ale nestěžuje si
- II. Za co děkuje a z čeho má radost
- III. Připomíná známou písničku o Ježíši Kristu, jeho narození, smrti i vzkříšení
- IV. Smíme dávat jeden druhému přednost, pomáhat a radovat se

b) poznámky a osnova pro **střední a starší** školní věk:

- I. Dopis plný vděčnosti a radosti
- II. Výzva k jednomyslnosti, svobodě od sobectví
- III. Píseň o jediném, který si nehrál na boha
- IV. Je proč pokleknout
- V. Co se jeví jako prohra, smí být vítězstvím

Převyprávění pro mladší děti

(Doneseme křížek, ukážeme dětem křížek. Pokud žádný k dispozici nemáme, můžeme vyrobit ze špejlí nebo kartonu.)

Podívejte, co to tady mám: kříž. Na kříži zemřel Pán Ježíš. To je smutné, když někdo umře, vidíte. (Může následovat povídání dětí, že jim také někdo zemřel (babička, morče, soused), kterou můžeme zakončit tím, že i nám někdo někdy umřel.) Je to smutné, když někoho, koho jsme měli rádi, ztratíme.

Pán Ježíš zemřel na kříži. Ale my nemusíme být smutní. Spousta lidí nosí křížek na krku, třeba dnes já, a přitom nejsem smutná! Ten křížek nám připomíná i něco krásného! Víte co?

Viděli jste někdy Pána Boha? Já ne. Nevím, kde je, ani jak vypadá. A ani mi to nevadí. Ale vím, že mě ten kříž s Pánem Bohem spojuje.

Pán Ježíš zemřel na kříži, tady na zemi. (Ukážeme na patu kříže.) Ten kříž byl takhle ukotvený do země, aby tam dobře držel. Tady na zemi je to někdy smutné. Lidé jsou třeba na sebe zlí. Ublížují si, nemají se rádi. Děti si někdy nepůjčují hračky. Někdy bijí kamarády. Rodiče se někdy hádají. Zloději kradou lidem věci. Lidé si říkají ošklivosti. Dělat druhým něco ošklivého, tomu se říká hřích.

Taky si lidé někdy nechtějí pomáhat. Vzít staré paní tašku s nákupem, odměst snít nemocnému sousedovi, bavit se s kamarádem, kterému se ostatní posmívají, půjčit oblíbenou hračku, i když se mi nechce. Někdy se nám takové věci nechce dělat.

Ten kříž, co tu máme, nám ale připomíná, že Pán Ježíš tohle udělal: měl rád lidi kolem sebe, pomáhal jim. Bylo mu líto, když byl někdo smutný. Když se někdo choval škaredě, snažil se mu pomoci, aby to už nedělal. Chtěl, aby se lidé měli rádi. A také, aby měli rádi někoho, koho on miloval moc a moc. Pána Boha.

Víte, co říkal Pán Ježíš, že je v životě nejdůležitější? (Nejlépe nalistujeme v Bibli (Mk 22, 30-31) a přečteme) „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!“ ... Rozumíte tomu? Máme mít rádi Pána Boha. A pak ještě říkal: „Miluj svého bližního jako sám sebe!“ To znamená, že máme mít rádi i lidi kolem.

A tohle přesně nám Pán Ježíš svou smrtí na kříži ukázal! Pán Ježíš miloval lidi kolem sebe, všechny lidi na celé zemi, tak moc, že za ně zemřel na kříži. A tím nám z té smutné země, plné hříchu, (zase ukážeme na patu kříže) ukazuje cestu k Bohu (ukážeme na vrchol kříže). A ukazuje ji všem lidem na celé zemi (převedeme prstem z jedné strany ramene kříže po

druhou). I nám. Všem, co tady sedíme (můžeme vyjmenovat děti). Všem nám přišel Pán Ježíš říci, že nás Bůh miluje a chce, abychom jemu patřili (byli spaseni, přišli do nebe, Boha také milovali, ...).

(Můžeme přidat následující dovětek o vzkříšení. Ale pokud máme děti, které chodí pravidelně do nedělky, myslím, že to není nutné. Oddíl z Filipským, který dnes probíráme, to nezdůrazňuje). A víte, co dnes slavíme? Velikonoce. Připomínáme si, že byl Ježíš ukřižován a pohřben. Ale Bůh Ježíše vzkřísil, aby to lidé pochopili. A vzal ho k sobě do nebe. Věříme, že Ježíš je stále s námi.

Modlitba: Pane Ježíši, Ty jsi nikdy nikomu neublížil. Přesto jsi zemřel na kříži. Je nám to líto. Ale máme zároveň radost, protože jsi nám tak ukázal cestu k Pánu Bohu. Děkujeme Ti za to. Amen

VYPRÁVĚNÍ

I. MOTIVACE

Zkuste si každý vzpomenout na chvíli v životě, kdy vám bylo hodně, ale opravdu hooooódně zle. Taky si na nějakou vzpomenu ... A teď jsme připraveni povědět si něco o sboru ve Filipis a apoštolu Pavlovi.

II. SBOR VE FILIPIS

Ve městě Filipis bylo toho dne rušno. Lidé na ulicích prodávali své zboží, skupinka dětí běžela ulicí a jedno vrazilo do velikého tlustého muže, který mu pohrozil – to byl výběrčí daní. Byl slyšet rachot jedoucích vozů. I při tomhle ruchu se v domku v jedné uličce sešlo několik mužů a potichu rozmlouvali. Jeden řekl: „Apoštol Pavel, který u nás kázal, se dostal do vězení. Je prý ve vězení v Efezu. Měli bychom mu nějak pomoci.“ A druhý: „Pomoci, pomoci – jenže jak? To není tak jednoduché. Víš, jak je to daleko? A i kdybychom se tam dostali, přece nebudeme bojovat se strážemi.“ Třetí do toho vstoupil: „Myslím, že Ježíš Kristus by si ani tentokrát nepřál zabít strážce jen proto, že dělají svou práci.? Z vězení ven mu asi nepomůžeme, tak zkusme vymyslet něco jiného.“ (*Co myslíte, jak by se apoštolovi dalo pomoci, co by pro něho jeho přátelé z Filipis mohli udělat?*) Čtvrtý zvolal: „Mám to! Pošleme

mu pozdrav, aby věděl, že na něho myslíme. A pošleme mu peníze, ty se mu vždycky budou hodit.“ Ti muži byli biskupové a diakoni filipenského sboru. A se čtvrtým všichni souhlasili.

Tak to také udělali. Když se pak sešel celý sbor při bohoslužbách, vyhlásili sbírku pro Pavla, vybrali peníze a hned také vybrali jednoho bratra (jmenoval se Epafroditus), aby pozdrav i peníze Pavlovi doručil. Tak ho chtěli povzbudit a ukázat mu, že na něj myslí. Takový byl celý sbor ve Filipis. Jeho členové si říkali bratři a sestry (jako my v kostele) a taky se tak k sobě chovali. Pomáhali si nejen mezi sebou, ale měli soucit i s těmi, kteří trpěli v jiných místech.

III. PAVLOVA SITUACE

Apoštolu Pavlovi zatím nebylo dvakrát ejchuchu. Ve vězení nebyl poprvé, ale bylo to pokaždé stejně zlé. Těžké podmínky, dny ubíhají a pořád se nic neděje. Kromě toho nikdy nevěděl, jak to s ním dopadne. Sice nic neprovedl, ale kdo ví, jak soudci rozhodnou. Jistě, Pavel dobře věděl, že je v Božích rukou. Ale i tak to pro něho muselo být velice těžké.

A teď najednou – návštěva bratra, který za ním přijel až z Filipis! Pozdravy, vzkazy, peníze a hlavně přítomnost blízkého člověka, který je dokonce připraven nějakou dobu v Efezu zůstat, aby byl Pavlovi nablízku a mohl se o něho i zvenčí aspoň trochu starat! Jak velikou posilou to všechno muselo pro apoštola být: že na něho bratři a sestry nezapomněli, že na něho myslí, že mu pomáhají, že se za něho modlí, že ho mají rádi!

IV. PAVEL PÍŠE DOPIS KŘESŤANŮM DO FILIPIS

Ale tak jako křesťané ve Filipis mysleli na Pavla, tak i on myslel na ně. Rozhodl se, že jim napíše dopis. Až se ten bratr bude vracet domů, vezme jej s sebou. *(Co myslíte, co všechno v tom dopise asi bude? Co asi tak napíše v?ze?, když ví, že mu ten dopis nikdo nebude kontrolovat? O ?em bude psát Pavel?T?eba o tom, jak to ve v?zení vypadá, jaké mají jídlo a jak je to všechno t?žké? – Asi vás napadlo, že Pavl?v dopis bude p?ece jenom jiný.)*

Pavlův dopis začíná poděkováním; poděkováním Pánu Bohu za celý sbor ve Filipis, a nejen za to, že na svého apoštola nezapomněli a že se o něho tak pěkně starají. Pavel děkuje Pánu Bohu za jejich víru, za jejich věrnost i lásku. Apoštol má ze svých filipských bratrů a sester skutečnou radost. A ta radost trvá, i když jsou od sebe tak daleko. A ta radost je větší než smutek, že je ve vězení. Z Pavlových dopisů, které se nám zachovaly, snad žádný není tak radostný a srdečný, jako tento List Filipským. (Stálo by za to spočítat, kolikrát se „radost, radovat se“ v jeho dopise vyskytuje.)

V. O JEDNOM NEBEZPEČÍ

Ale Pavel ani ve vězení nezapomněl, že je jejich pastýřem. Pastýř povzbuzuje, a když je to potřeba, tak také napomene. Mezi tím, co mu ten bratr o životě ve filipském sboru vyprávěl, bylo také něco, co ho příliš nepotěšilo: že už nejsou tak svorní jako dřív, že se začínají mezi sebou hádat.

Nevíme, kvůli čemu to bylo. Ale z vlastní zkušenosti víme, jak snadno k něčemu takovému dojde. Třeba se něco připravuje a každý si přeje něco trochu jiného. Třeba rodiče chtějí jet na výlet jinam než vy a váš bratr nebo sestra nechce jet vůbec. Nebo se máte ve třídě dohodnout na společném dárku paní učitelce a někdo chce dát peněz hodně a jiný vůbec. Takové dohadování je dobré, když se pak lidé na něčem domluví. Jenže když je někdo příliš ctižádostivý, paličatý, ješitný, nebo si o sobě moc myslí, tak se nedohodnete. A přitom ani nemusí jít o kdovíjak důležité věci.

Apoštol Pavel věděl, že taková roztržka hrozí i ve filipském sboru. (V závěru dopisu se dokonce přímo obrací na dvě sestry, které to způsobily, a vyzývá je, aby spor ukončily: obě přece věří ve stejného Pána.) Proto vede k jednomyslnosti celý sbor. Vyskytnou-li se mezi nimi různé názory, ať nechtějí tvrdošíjně stát na svém, ale ať vyjdou druhému vstříc. Ale jak nejlépe a nejsprávněji jim to má říci, aby to nebylo jenom nějaké napomínání, jako když učitel vytýká žákům jejich přestupky? Aby to mělo „kristovského ducha“? Pavel měl stále na mysli Ježíše Krista.

VI. PAVEL VZPOMÍNÁ NA PÍSEŇ

A tu mu přišla na mysl jedna píseň. Víte, že si Pavel zpíval, i když byl ve vězení (tak jako tehdy ve Filipis!). A když teď myslel na filipské sestry a bratry, pořád se mu v hlavě ta písnička vracela. Zaslechl ji v jednom sboru a dobře si ji zapamatoval. Byla to písnička o Pánu Ježíši a o tom, co on pro nás učinil: Byl roven Bohu, ale byl ochoten si to vše kvůli nám odřeknout, vzdal se božské moci i slávy, žil tady jako obyčejný člověk a nakonec se ponížil tak, že zemřel zlou a potupnou smrtí, jeho pozemský život skončil na šibenici kříže. Ale Bůh se k němu přiznal, vzkřísil ho z mrtvých a vyvýšil ho nade vše. Nevíme, jak se zpívala, důležitý je však text:

Ježíš Kristus se stal člověkem, i když mohl zůstat rovný Bohu.

Stal se služebníkem a ponížil se,

dokonce ohavně zemřel na kříži.

Ponížil se, a proto ho Bůh vyvýšil nade vše.

Dal mu jméno nad každé jméno,

aby se každý z nás před ním sklonil a řekl: Ježíš Kristus je Pán.

(Co myslíte, pro? je i pro nás vhodné ?íst a opakovat ti tu písni?ku práv? dnes?) Je to písnička, ve které si křesťané opakovali to nejdůležitější, co je středem jejich víry; to, co si připomíná a z čeho se raduje celá křesťanská církev právě v těchto dnech, na Velký pátek a o Velikonocích. - Ale to není jen kus křesťanské věrouky, abychom věděli, kdo vlastně je ten Kristus, ve kterého věříme. Je to písnička pro náš každodenní život.

A právě to má Pavel na mysli, když ji teď opisuje pro filipský sbor: Nejen aby se to naučili nazpaměť a co nejčastěji si to ve svých shromážděních opakovali, ale aby pochopili, že stejně smýšlet mají i oni.

VII. ZÁVĚR - PÍSEŇ PRO FILIPSKÉ I PRO NÁS

A tak Pavel psal: „Když tu píseň teď zpívám, mám před očima Ježíše i vás. Je v ní to hlavní, co věříme o Kristu. A je tu poučení a povzbuzení i pro vás: Buďte právě tak tiší a pokorní, respektujte jeden druhého, jak to vidíte při Kristu. V ničem se nedejte ovládat ctižádostí ani ješitností, ale v pokoře dávejte přednost druhému. Tak zvítězíte sami nad sebou, když nebudete chtít prosazovat jen sebe sama. To, co vypadá jako porážka, je vlastně vítězství. Když někomu chcete sloužit, nedělejte to, abyste byli vidět nebo o vás bylo slyšet – vzpomeňte na Ježíše. Když chcete být jednotni, nemyslete, že musíte prosadit svůj názor, vždyť křesťané jsou spojeni skrze Ježíše Krista.“ - Třeba jako my tady v nedělní škole dneska.

Pavel dopsal dopis a měl radost. Filipenští si dopis přečtou a připomene jim, že být křesťanem je někdy těžké. Ale věřil, že stejně jako jemu ta písnička dodává odvalu, stejně tak posílí i víru sester a bratrů ve Filipis. A já věřím, že tahle písnička povzbudí i víru každého z nás.

(V záv?ru možno s d?tmi navázat na chvíli, kdy se jim vedlo hodn? zle: zda na tom byl h?? než Pavel, co jim v tu chvíli pomohlo, zda by si p?ipomn?ly Pavlovu písni?ku...)

MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti za všechno, co jsi pro nás podstoupil. Na tobě poznáváme, jaká je opravdová láska a co všechno k ní patří. My jsme si navykli na docela jiné způsoby. A přece víme, že dobro, pomoc a pravda i záchrana je právě u tebe. Dej, abychom tě neopouštěli, a proměňuj i náš každodenní život, aby v něm bylo co nejvíc toho, co patří k životu tvých učedníků. Amen.

podněty pro rozhovor:

Co znamená slovo kariéra – chtěli byste taky „udělat kariéru?“ Víte, že kvůli kariéře lidé často páchali zločiny?

Znáte ještě nějaké písně z vězení – víte, kdo je napsal? (Ditrich Bonhoeffer: Moc předivná, Jan Augusta vězněný na Křivoklátě se svou písní Vítej, Jezukriste)

Znáte operu Jesus Christ –Superstar? Kdo je to Superstar – proč jej lidé obdivují?

Co považujete za důležité pro volbu svého budoucího povolání (dobré postavení s vyhlídkou na vzestup, uznání od lidí... nebo jsou také jiné věci?)

Kdy člověk poklekne? Měli jste také chuť někdy pokleknout?

„Kdo se chce stát andělem, ten se stane prasetem...“ (Pascal) – co to znamená být doopravdy člověkem?

Jak k sobě patří Vánoce a Velikonoce?

Odkaz na pracovní list

[V5 Z vězení zní píseň o poníženém a vzkříšeném](#)

Odkaz na píseň

[Ve jméno Krista doufáme](#)

[Kéž bychom to uměli \(EZ610\)](#)

[Moc předivná nás tiše obestírá](#)

[Kdo na kolenou klečí, vídá dál](#)

[Přemohl Ježíš smrti noc, z hrobu vstal](#)

[Vítej, Jezu Kriste, z nebes vysokosti](#)

[Radujme se vždy společně, vzdávající chválu vděčně](#)

[Zněl pláč v noci té \(SV396\)](#)

[Vím, Pane, sám \(SV371\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Filipským 2,1–18](#)